

**A Kúria  
mint felülvizsgálati bíróság  
ítélete**

**Az ügy száma:** Pfv.I.20.320/2017/8. szám

**A tanács tagjai:** . Orosz Árpád a tanács elnöke  
. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes előadó bíró  
. Varga Edit bíró

**A felperes**

**A felperes képviselője:** Dr. Pálfi Ügyvédi Iroda  
ügyintéző: Dr. Pálfi Nándor ügyvéd

**Az alperesek:** I. rendű  
II. rendű  
III. rendű  
IV. rendű

**A per tárgya:** Végrendelet érvénytelenségének megállapítása

**A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:** felperes

**A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:** Szolnoki Törvényszék  
1.Pf.20.899/2016/3.

**Az elsőfokú bíróság és a határozat száma:** Szolnoki Járásbíróság  
4.P.21.361/2015/28.

**Rendelkező rész**

A Kúria a Szolnoki Törvényszék 1.Pf.20.899/2016/3. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja.

A teljes egészében pervesztes felperes pártfogó ügyvédjének díja a felperes terhére esik.

A le nem rótt 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

**Indokolás**

**A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**

- [1] A peres felek testvérek. Édesapjuk - örökhagyó - 2010. november 3-án ügyvéd által okiratba foglalt írásbeli magánvégrendeletet tett. Ezt megelőzően az örökhagyó az I. rendű alperest bízta meg, hogy a végrendelet készítése érdekében ügyvédet keressen fel.

- [2] Az I. rendű alperes által felkért dr. V. K. ügyvéd két alkalommal járt az örökhagyó ingatlanában. Az első alkalommal a végrendelet tartalmát beszéltek meg, majd második alkalommal a végrendelet aláírására került sor. Az örökhagyó a végrendeletet átolvasta a végrendeleti tanúk jelenlétében, ezt követően azt saját kezűleg aláírta, majd azt aláírták a végrendeleti tanúként feltüntetett M. F.-né és G. P. L. is. Az ügyvéd az okiratot egy példányban készítette el, azon ügyvédi bélyegzőjét elhelyezte, ugyanakkor kézjeggyével azt nem látta el. A végrendeleti tanúk neve géppel a végrendeleten nem került feltüntetésre. A végrendeleten szerepelt, hogy végrendeleti tanúként írnak alá, ez a kipontozott vonal felett géppel feltüntetésre került. A végrendeleti tanúk a kipontozott vonalra írták - e minőségükben - nevüket és lakcímüket.
- [3] A felperesnek az örökhagyóval való kapcsolata a végrendelet elkészítését megelőzően, már évekkel korábban megromlott, egymással személyes kapcsolatot nem tartottak.

### **A kereseti kérelem és az alperesek védekezése**

- [4] A felperes többször módosított keresetében a végrendelet érvénytelenségének megállapítását kérte, alaki érvénytelenségi okra hivatkozással. Érvénytelenségi oknak jelölte meg, hogy a végrendeleten lévő aláírás nem az örökhagyótól származik, a végrendelet mindösszesen egy példányban készült, és azt az ügyvéd kézjeggyével nem látta el. Hivatkozott továbbá arra, hogy a végrendeleti tanúk személye magából az okiratból kétséget kizáróan nem állapítható meg.
- [5] Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

### **Az első- és másodfokú ítélet**

- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.
- [7] Indokolása szerint a jogvita elbírálására irányadó 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 629.§ (1) bekezdése alapján vizsgálta a végrendelet alaki érvénytelenségét. Az eljárás során két igazságügyi szakértői véleményt szerzett be. Mindkét szakértő egybehangzóan megállapította, hogy a végrendeleten lévő aláírás a névtulajdonos végrendelkező személytől származik.
- [8] A Kúria 3/2012. PJE jogegységi határozatára utalással rámutatott arra, hogy a végrendeleti tanúk akkor képesek betölteni feladatukat, ha a tanú az okiratot a rá jellemző aláírásával látja el és a tanú személye magából az okiratból megállapítható. A lefolytatott bizonyítási eljárás adatainak értékelésével úgy foglalt állást, hogy a perben vitatott végrendeleten a tanúk neve „kizárólag aláírás formájában olvasható”, amely alapján személyazonosságuk megállapítható volt. Az a körülmény pedig - mutatott rá -, hogy a végrendelet egy példányban készült és azt az ügyvéd mindössze bélyegzővel látta el, a végrendelet érvényességét nem érinti.
- [9] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a 2016. november 22-én meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [10] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és helyes az arra alapított döntése is. Ezért azt a helyes indokaira utalással hagyta helyben. A fellebbezés kapcsán rámutatottak szerint a két egybehangzó írásszakértői véleménnyel szemben a felperes nem tudta bizonyítani az eljárás során azt az állítását, hogy a végrendeletet nem az örökhagyó írta alá. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének meghozatalakor - 2016. május 5. - hatályban volt 3/2012. PJE határozat alapján az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a tanúk aláírása a végrendeleten olvasható, ezért a személyük az aláírásuk alapján beazonosítható volt.
- [11] Ugyanakkor a másodfokú bíróság hangsúlyozta: A Kúria a 2016. szeptember 21-én meghozott 2/2016. PJE jogegységi határozatával a 3/2012. PJE jogegységi határozatot hatályon kívül helyezte, a határozat indokolásának IV.1. pontja alapján a jogegységi határozatot a folyamatban lévő ügyekben is irányadónak kell tekinteni. Ennek értelmében, amennyiben a tanú aláírása nem olvasható és a tanú neve magából az okiratból sem tűnik ki, vita esetén erre nézve bizonyítás

lefolytatásának van helye. Az előzőekből következik, hogy az olvashatatlan aláírás a végrendelet érvényességét nem érinti, az okirat e miatt nem tekinthető alaki szempontból hibásnak. Jelen ügyben a végrendeleti tanúk e minőségükben írták alá a végrendeletet, lakcímük feltüntetésével. A perbeli írásbeli magánvégrendeletet az örökhagyó két tanú együttes jelenlétében írta alá.

- [12] Rámutatott továbbá a másodfokú bíróság, hogy nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely a több példányban történő elkészítést írná elő. További érvelése szerint az adott esetben nem volt szükséges, hogy a végrendeletet az ügyvéd kézjeggyével lássa el, mert „nem ügyvéd által készített végrendelet” készült.
- [13] A fentiekre tekintettel álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a végrendelet a Ptk. 629.§ (1) bekezdésben írt együttes feltételeknek megfelel, vagyis alaki szempontból érvényes.

### **A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**

- [14] A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság ítéletének keresete szerinti megváltoztatását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [15] Álláspontja szerint az első- és a másodfokú bíróság tévesen alkalmazta az irányadó jogszabályokat, és abból téves jogi következtetést vont le, amikor nem vizsgálta a végrendelet tartalmát, erre határozott kereseti kérelem hiányában is köteles lett volna, mert az eljáró bíróságoknak törekednie kell a favor testamenti elv érvényre juttatására.
- [16] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a végrendeleti tanúk közül nem hallgatta ki G. P. L.-t. Változatlan érvelése szerint a tanúk aláírása nem felel meg a 3/2012. PJE határozatban foglaltaknak, mert az adott esetben a végrendeleti tanúk személye magából az okiratból nem állapítható meg, ezért a végrendelet alaki okból érvénytelen.
- [17] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

### **A Kúria döntése és jogi indokai**

- [18] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [19] A Pp. 270.§ (2) bekezdésének és a Pp. 275.§ (3) bekezdésének együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja az anyagi jogi jogszabálysértés, vagy az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró eljárási jogszabálysértés megvalósulása.
- [20] A felperes a felülvizsgálati kérelmében lényegében azt sérelmezte, hogy a végrendelet készítésének (2010. november 3.) és a per megindításának (2015.) idején hatályban volt 3/2012. PJE határozatot kellett volna alkalmaznia a másodfokú bíróságnak.
- [21] A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 42.§ (3) bekezdése szerint, ha a jogegységi tanács a jogegységi határozatot hatályon kívül helyezi, a hatályon kívül helyező határozatot a Magyar Közlönyben közzé kell tenni. A 2/2016. PJE határozat a Magyar Közlöny 153. számában, 2016. október 11-én közzétételre került. A Bszi. 42.§ (3) bekezdése kimondja, hogy a jogegységi határozat a hatályon kívül helyező határozat közzététele időpontjától nem alkalmazható. E jogszabályi előírás alapján a másodfokú bíróság helyesen járt el, amikor nem a 3/2012. PJE határozatot, hanem a 2/2016. PJE határozatot alkalmazta. Ugyanis attól az időponttól kezdődően, hogy a jogszabályban előírt módon közzétették a PJE határozatot, a bíróságok kötve vannak az abban foglaltakhoz.
- [22] A fentiek értelmében a Ptk. 629.§ (1) bekezdés b) pontjának a jogerős ítélet meghozatalakor helyes értelmezését a 2/2016. PJE határozat rendelkezése adja meg. E szerint, ha a végrendeleti tanú aláírása nem olvasható, és a tanú neve - és ebből következően a személye - az okiratból sem

állapítható meg, vita esetén lehetséges annak felderítése. Az olvashatatlan aláírás ugyanis a végrendelet érvényességét önmagában nem érinti, az okirat e miatt nem tekinthető alaki szempontból hibásnak. Vita esetén a tanú nevének - személyének - a megállapítására irányuló bizonyítási indítvány megtételétől a felet nem lehet elzárni, annak jogszabályi korlátja nincs. A végrendeleti tanú nevének felderítéséhez szükséges bizonyítás lefolytatására, a bizonyítási eszközökre ugyanis a Pp. megfelelő szabályai [Pp. 3.§ (3) és (5) bek., 164.§ (1) bek., 166.§ (1) bek.] irányadóak.

- [23] Az adott esetben az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálásához szükséges körben a bizonyítási eljárást lefolytatta. A per tárgyává tett írásbeli magánvégrendeleten a tanúk a lakcímközpontot is feltüntették, ennél fogva a bíróság a tanúkat az okiratban rögzített címről idézte, és az egyik okirati tanút, M. F.-nét kihallgatta. Az élettársának, G. P. L. végrendeleti tanúnak a kihallgatására azért nem került sor, mert orvosi igazolást csatolt krónikus betegségéről, ezért nem tudott a tárgyaláson megjelenni. Azonban erre feltétlenül szükség sem volt, hiszen az okirati tanúk személye a végrendelet adatain alapuló bizonyítás eredményeként e tanú kihallgatása nélkül is beazonosítható volt. Ily módon a tanúk képesek voltak az örökhagyó névaláírásának hitelesítésére, személyazonosságának igazolására. Az a körülmény pedig, hogy nem volt a végrendeletre gépelve a tanúk neve, hanem kizárólag az, hogy „tanúk:” ugyancsak nem alkalmas az alaki érvénytelenség megállapítására. Ebben a körben az sem érdektelen, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd tanúvallomása szerint a tanúk nevét azért nem gépelték az okiratra, mert az okirat szerkesztésekor még nem tudta, hogy kik lesznek a tanúk; végül a szomszédból jött át a két végrendeleti tanú és látta el a végrendeletet a rá jellemző aláírással. Márpedig a tanú aláírása megfelel az aláírással szemben támasztott követelményeknek, ha a tanú a rá jellemző, az általa kialakított egyedi írásformát és írásképet tükröző módon írja alá az okiratot.
- [24] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet jogszabálysértés hiányában a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

## **Záró rész**

- [25] Az I. rendű alperes a költségének megállapítását nem kérte, ezért arról a Kúriának nem kellett határoznia. A felperest pártfogó ügyvéd képviselte. A jogi segítségnyújtás keretében kirendelt pártfogó ügyvéd díja a Pp. 87.§ (2) bekezdése értelmében a felperes terhére esik (az első- és másodfokú bíróság is akkor járt volna el helyesen, ha nem dönt a pártfogó ügyvéd díjának viseléséről). A pártfogó ügyvéd díjának megállapításáról és kiutalásáról a 2007. évi CLII. törvénnyel módosított 2003. évi LXXX. törvény 62.§-a szerint a jogi segítségnyújtó szolgálat határoz, az elsőfokú bíróság értesítését követően.
- [26] A felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárás illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli.
- [27] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274.§ (1) bekezdése szerint a felperes kérelmére tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2017. november 8.

Dr. Orosz Árpád s.k. a tanács elnöke, Dr. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Varga Edit s.k. bíró